

Bruselj, 30. november 2022
(OR. en)

14988/22

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0298(COD)

SOC 635
EMPL 437
SAN 615
IA 194
CODEC 1784

DOPIS

Pošiljatelj:	Odbor stalnih predstavnikov (1. del)
Prejemnik:	Svet
Zadeva:	Predlog DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVATA o spremembi Direktive 2009/148/ES o varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu – <i>splošni pristop</i>

I. UVOD

1. Komisija je 28. septembra 2022 objavila Predlog direktive o spremembi Direktive 2009/148/ES o varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu (dok. ST 12863/22) ter ga poslala Svetu in Evropskemu parlamentu.
2. S tem predlogom se mejna vrednost za poklicno izpostavljenost azbestu zniža na 0,01 vlakna na cm³, obenem pa se obravnavajo vidiki, povezani z merilnimi metodami, in zagotavljajo tehnična pojasnila o besedilu spremenjene direktive.

3. Pravna podlaga za ta predlog je člen 153(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) v povezavi s točko (a) člena 153(1) PDEU. Uporablja se redni zakonodajni postopek.
4. Posvetovanje z Odborom regij in Ekonomsko-socialnim odborom je bilo opravljeno pravočasno, vendar ne ena ne druga še nista sprejela mnenja.
5. Evropski parlament še ni določil svojega stališča.

II. STANJE

6. Delovna skupina za socialna vprašanja je predlog preučevala na štirih sejah, in sicer 3., 18. in 31. oktobra ter 10. novembra 2022, in dosegla dogovor o končnem kompromisnem besedilu predsedstva, ki zajema naslednja vprašanja:

(a) Merilna metoda (uvodna izjava 11, člen 1(4) in člen 2)

V besedilo je bila na zahtevo večjega števila delegacij vključena obveznost štetja azbestnih vlaken s sodobnejšo in občutljivejšo metodo, ki temelji na elektronski mikroskopiji (EM). Za izpolnitev te zahteve je bilo za prenos v nacionalno pravo določeno daljše, sedemletno obdobje, da se zagotovi dovolj časa za prehod s trenutno najbolj razširjene metode fazno kontrastne mikroskopije (PCM). V členu 2 je jasno določeno, da merilne metode, ki se trenutno uporabljajo, v skladu s spremenjeno direktivo ostanejo veljavne do prenosa.

(b) Tehnične smernice (uvodna izjava 11, člen 1(4a))

Komisija je bila zadolžena, da državam članicam zagotovi ustrezne tehnične smernice, tudi glede tehničnega prehoda na novo metodologijo.

11. Odbor stalnih predstavnikov je 25. novembra 2022 soglasno podprl končno kompromisno besedilo iz dokumenta 14516/22 in se dogovoril, da ga pošlje Svetu (EPSCO), da bi ta dosegel dogovor o splošnem pristopu.
12. Odbor je bil obveščen o izidu preučitve ocene učinka, ki jo je pripravila Komisija, kot je povzeto v dodatku k dokumentu 14516/22.

II. ZAKLJUČEK

Svet (EPSCO) naj doseže dogovor o splošnem pristopu glede besedila iz priloge k temu dopisu in pooblasti predsedstvo, da se o zadevi začne pogajati s predstavniki Evropskega parlamenta.

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

**o spremembi Direktive 2009/148/ES o varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti
azbestu pri delu**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 153(2), točka (b), v povezavi z
odstavkom 1, točka (a), Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom²,

¹ UL C 56, 16.2.2021, str. 63.

² Stališče Evropskega parlamenta z dne XXXXX (še ni objavljeno v Uradnem listu) in Sklep Sveta z dne XXXXX,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Namen Direktive 2009/148/ES Evropskega parlamenta in Sveta³ je varovati delavce pred tveganji za njihovo zdravje in varnost zaradi izpostavljenosti azbestu na delovnem mestu. Navedena direktiva vzpostavlja okvir splošnih načel, ki državam članicam omogočajo dosledno uporabo minimalnih zahtev, s čimer določa usklajeno raven varovanja pred tveganji zaradi poklicne izpostavljenosti azbestu. Cilj teh minimalnih zahtev je zagotoviti varstvo delavcev na ravni Unije, države članice pa lahko določijo strožje določbe.
- (2) Določbe te direktive bi se morale uporabljati brez poseganja v Direktivo 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁴, kadar slednja predvideva ugodnejše določbe za zdravje in varnost pri delu.
- (3) Azbest je zelo nevarna rakotvorna snov, ki še vedno vpliva na različne gospodarske sektorje, kot so gradbeništvo in sektor prenove, rudarstvo in kamnolomi, sektor ravnanja z odpadki in gašenja požarov, kjer se delavci soočajo z visokim tveganjem izpostavljenosti. Azbestna vlakna so v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta⁵ razvrščena kot rakotvorna snov kategorije 1A. Vdihavanje azbestnih vlaken, ki se prenašajo po zraku, lahko povzroči hude bolezni, kot sta mezoteliom in pljučni rak, pri čemer se prvi znaki bolezni lahko pojavijo v povprečju 30 let od trenutka izpostavljenosti, na koncu pa privedejo do smrti, povezanih z delom.

³ Direktiva 2009/148/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu (Besedilo velja za EGP) UL L 330, 16.12.2009, str. 28.

⁴ Direktiva 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu (šesta posebna direktiva v skladu s členom 16(1) Direktive Sveta 89/391/EGS) (UL L 158, 30.4.2004, str. 50).

⁵ Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (Besedilo velja za EGP) UL L 353, 31.12.2008, str. 1.

- (4) Glede na novi znanstveni in tehnični razvoj je mogoče izboljšati varstvo delavcev, izpostavljenih azbestu, in tako zmanjšati verjetnost, da bi delavci zboleli za boleznimi, povezanimi z azbestom. Za azbest, ki je rakotvorna snov, za katero ni mogoče določiti mejne vrednosti, ni mogoče znanstveno opredeliti ravni, pod katerimi izpostavljenost ne bi imela škodljivih učinkov na zdravje. Namesto tega se lahko izpelje razmerje med izpostavljenostjo in tveganjem, s čimer se olajša določitev mejnih vrednostih za poklicno izpostavljenost z upoštevanjem sprejemljive ravni presežnega tveganja. Zato bi bilo treba pregledati mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, da bi se tveganje zmanjšalo z znižanjem ravni izpostavljenosti.
- (5) Evropski načrt za boj proti raku⁶ podpira potrebo po ukrepanju na področju varovanja delavcev pred rakotvornimi snovmi. Boljše varstvo delavcev, izpostavljenih azbestu, bo pomembno tudi v okviru zelenega prehoda in izvajanja evropskega zelenega dogovora, vključno zlasti z valom prenove za Evropo⁷. V priporočilih državljanov v okviru konference o prihodnosti Evrope⁸ je bil poudarjen tudi pomen poštenih delovnih pogojev, zlasti revizije Direktive 2009/148/ES.

⁶ https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf.

⁷ Val prenove za Evropo: ekologizacija stavb, ustvarjanje delovnih mest, izboljšanje življenj (COM(2020) 662 final).

⁸ Konferenca o prihodnosti Evrope. Poročilo o končnem izidu (maj 2022). https://prod-cofe-platform.s3.eu-central-1.amazonaws.com/8pl7jfc6ae3jy2doji28fni27a3?response-content-disposition=inline%3B%20filename%3D%22CoFE_Report_with_annexes_EN.pdf%22%3B%20filename%2A%3DUTF-8%27%27CoFE_Report_with_annexes_EN.pdf&response-content-type=application%2Fpdf&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIA3LJJXGZPDFYVOW5V%2F20220917%2Feu-central-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Date=20220917T104038Z&X-Amz-Expires=300&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=6806caf5fd75a86ad4e907b934b2194de4c3c0c756a8d2a34c5e8b68985ffbde.

- (6) Zavezujoča mejna vrednost za poklicno izpostavljenost azbestu, ki se ne sme preseči, je pomemben sestavni del splošne ureditve za varstvo delavcev, določene z Direktivo 2009/148/ES, poleg ustreznih ukrepov za obvladovanje tveganja ter zagotavljanja ustrezne opreme za zaščito dihal in druge osebne varovalne opreme.
- (7) Mejno vrednost za azbest iz Direktive 2009/148/ES bi bilo treba revidirati ob upoštevanju ocen Komisije, najnovejših znanstvenih dokazov in tehničnih podatkov. Revizija te mejne vrednosti je tudi učinkovit način za zagotovitev, da se preventivni in zaščitni ukrepi ustrezno posodobijo v vseh državah članicah.
- (8) V tej direktivi bi bilo treba določiti revidirano mejno vrednost glede na razpoložljive informacije, vključno z najnovejšimi znanstvenimi dokazi in tehničnimi podatki, na podlagi poglobljene ocene socialno-ekonomskega učinka ter razpoložljivosti protokolov in tehnik merjenja izpostavljenosti na delovnem mestu. Te informacije bi morale temeljiti na mnenjih Odbora za oceno tveganja (RAC) Evropske agencije za kemikalije (ECHA), ustanovljenega z Uredbo (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta⁹, in mnenjih Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu, ustanovljenega s sklepom Sveta z dne 22. julija 2003¹⁰.

⁹ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije ter spremembi Direktive 1999/45/ES ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).

¹⁰ Sklep Sveta z dne 22. julija 2003 o ustanovitvi Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu (UL C 218, 13.9.2003, str. 1).

- (9) Ob upoštevanju ustreznega strokovnega znanja in uravnoteženega pristopa, ki hkrati zagotavlja ustrezno varstvo delavcev na ravni Unije ter preprečuje nesorazmerne gospodarske izgube in bremena za prizadete gospodarske subjekte (vključno z MSP), bi bilo treba določiti revidirano mejno vrednost za poklicno izpostavljenost v višini $0,01 \text{ vlakna/cm}^3$ v osemurnem s časovno obremenitvijo izračunanem povprečju. Ta uravnotežen pristop temelji na cilju javnega zdravja, v skladu s katerim je potrebna varna odstranitev azbesta. Preučen je bil tudi predlog mejne vrednosti, ki upošteva gospodarske in tehnične vidike, da se omogoči učinkovita odstranitev.
- (10) Komisija je opravila dvostopenjsko posvetovanje s socialnimi partnerji na ravni Unije v skladu s členom 154 PDEU. Posvetovala se je tudi s Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu, ki je sprejel mnenje, v katerem so navedene tudi informacije za uspešno izvajanje revidiranih možnosti za mejno vrednost za poklicno izpostavljenost. Evropski parlament je sprejel resolucijo¹¹, v kateri je pozval k predlogu za posodobitev Direktive 2009/148/ES, da bi okrepili ukrepe Unije za varstvo delavcev pred nevarnostjo azbesta.
- (11) Optična mikroskopija, ki sicer ne omogoča štetja najmanjših vlaken, škodljivih za zdravje, je trenutno najpogostejše uporabljena metoda za redno merjenje azbesta. V skladu z mnenjem Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu bi bilo treba optično mikroskopijo postopno nadomestiti s sodobnejšo in občutljivejšo metodologijo, ki temelji na elektronski mikroskopiji, ali kako drugo metodo, ki daje enakovredne ali boljše rezultate, pri tem pa upoštevati potrebo po ustreznem obdobju tehnične prilagoditve in večji skladnosti med različnimi metodologijami, ki se trenutno uporabljajo v Uniji. Da bi zagotovili dovolj časa za izpolnitev novih zahtev v zvezi z merjenjem vlaken, je primerno, da se za prenos takih ukrepov v nacionalno pravo določi daljše obdobje, in sicer sedem let. Komisija bi morala zlasti z oblikovanjem smernic države članice podpirati in jim pomagati pri takšni nadomestitvi.

¹¹ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. oktobra 2021 s priporočili Komisiji o varstvu delavcev pred azbestom (2019/2182(INL)) (UL C 184, 5.5.2022, str. 45).

- (12) Ob upoštevanju zahtev glede zagotavljanja čim manjše izpostavljenosti, določenih v Direktivi 2009/148/ES in Direktivi 2004/37/ES, bi morali delodajalci zagotoviti, da se tveganje, povezano z izpostavljenostjo delavcev azbestu na delovnem mestu, zmanjša na najnižjo možno raven in v vsakem primeru na tako nizko raven, kot je še tehnično izvedljiva.
- (13) Za delavce, ki so izpostavljeni azbestu ali za katere je verjetno, da bodo izpostavljeni azbestu, so potrebni posebni nadzorni in previdnostni ukrepi, kot je izpostavljanje delavcev postopku dekontaminacije in s tem povezano usposabljanje, da bi znatno prispevali k zmanjšanju tveganj, povezanih s tako izpostavljenostjo.
- (14) Pomembni so preventivni ukrepi za varovanje zdravja delavcev, izpostavljenih azbestu, in zaveza, predvidena za države članice v zvezi z nadzorom njihovega zdravja, zlasti nadaljevanje zdravstvenega nadzora po koncu izpostavljenosti.
- (15) Delodajalci bi morali sprejeti vse potrebne ukrepe za opredelitev materialov, ki verjetno vsebujejo azbest, po potrebi s pridobitvijo informacij od lastnikov prostorov in drugih virov informacij, vključno z ustreznimi registri. Pred začetkom vsakega projekta odstranjevanja azbesta bi morali evidentirati prisotnost ali verjetno prisotnost azbesta v stavbah ali obratih ter te informacije sporočiti drugim, ki bi lahko bili izpostavljeni azbestu zaradi njegove uporabe, vzdrževanja ali drugih dejavnosti v stavbah ali na njih.

- (16) Ker cilja te direktive, in sicer varovanja delavcev pred tveganji, ki ogrožajo njihovo zdravje in varnost, ki izhajajo ali bi lahko izhajala iz izpostavljenosti azbestu pri delu, vključno s preprečevanjem takih tveganj, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi njegovega obsega in učinkov lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.
- (17) Glede na to, da se ta direktiva nanaša na varovanje zdravja in zagotavljanje varnosti delavcev na delovnem mestu, bi jo bilo treba prenesti v dveh letih po datumu začetka njene veljavnosti.
- (18) Direktivo 2009/148/ES je zato treba ustrezno spremeniti –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Spremembe Direktive 2009/148/ES

Direktiva 2009/148/ES se spremeni:

(1) v členu 1(1) se doda naslednji tretji pododstavek:

„Določbe Direktive 2004/37/ES Evropskega Parlamenta in Sveta* se uporabljajo, kadar so ugodnejše za zdravje in varnost delavcev pri delu.

* Direktiva 2004/37/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu (šesta posebna direktiva v skladu s členom 16(1) Direktive Sveta 89/391/EGS) (UL L 158, 30.4.2004, str. 50), kakor je bila nazadnje spremenjena z Direktivo (EU) 2022/431 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2022 (UL L 88, 16.3.2022, str. 1).“;

(2) člen 2 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 2

Za namene te direktive izraz ‚azbest‘ pomeni naslednje silikate z vlaknato strukturo, ki so razvrščeni kot rakotvorna snov 1A v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008*:

- (a) aktinolit, št. CAS** 77536-66-4;
- (b) amozit (grunerit), št. CAS 12172-73-5;
- (c) antofilit, št. CAS 77536-67-5;
- (d) krizotil, št. CAS 12001-29-5;
- (e) krokidolit, št. CAS 12001-28-4;
- (f) tremolit, št. CAS 77536-68-6.

* Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L 353, 31.12.2008, str. 1).

** Št. CAS: številka Službe za izvlečke o kemikalijah“;

(3) člen 6 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 6

Pri vseh dejavnostih iz člena 3(1) je na delovnem mestu treba zmanjšati izpostavljenost delavcev azbestnemu prahu ali prahu materialov, ki vsebujejo azbest, na najnižjo možno raven in v vsakem primeru na najnižjo raven, ki je tehnično izvedljiva, pod mejno vrednost, določeno v členu 8, zlasti z naslednjimi ukrepi:

- (a) omejevanjem števila delavcev, ki so izpostavljeni ali so lahko izpostavljeni azbestnemu prahu ali prahu materialov, ki vsebujejo azbest, na najmanjše možno število;
- (b) načrtovanjem delovnega procesa tako, da se ne ustvarja azbestni prah, če to ni možno pa tako, da se prepreči izpuščanje azbestnega prahu v zrak;
- (c) vsi prostori in oprema za obdelovanje azbesta morajo biti taki, da jih je mogoče redno in učinkovito čistiti in vzdrževati;
- (d) azbest ali materiale, ki vsebujejo azbest in se prašijo, je treba shranjevati in prevažati v ustrezno zapečateni embalaži;
- (e) odpadke je treba zbirati in jih, kakor hitro je mogoče, odstranjevati z delovnega mesta v ustrezno zapečateni embalaži z oznako, da vsebujejo azbest; ta ukrep ne velja za rudarske aktivnosti; s takimi odpadki se nato ravna v skladu z Direktivo 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta*.

* Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).“;

- (4) v členu 7(6) se prvi pododstavek nadomesti z naslednjim:

„Štetje vlaken se izvede z elektronsko mikroskopijo (EM) ali katero koli drugo alternativno tehnologijo, ki daje enakovredne ali natančnejše rezultate.“;

- 4(a) V členu 7 se doda naslednji odstavek:

„7. Za namene zagotavljanja skladnosti z ukrepi za štetje vlaken iz tega člena Komisija podpira države članice tako, da zagotavlja ustrezne tehnične smernice, tudi v zvezi s tehničnim preходом s fazno kontrastne mikroskopije (PCM), kot se uporablja v skladu s priporočeno metodo Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) iz leta 1997*, na elektronsko mikroskopijo (EM).

* Določitev koncentracije vlaken v zraku. Priporočena metoda s fazno kontrastno optično mikroskopijo (metoda membranskega filtra), WHO, Ženeva 1997 (ISBN 92 4 154496 1).“;

- (5) člen 8 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 8

Delodajalci zagotovijo, da v osemurnem s časovno obremenitvijo izračunanem povprečju (TWA) noben delavec ni izpostavljen koncentraciji azbesta v zraku, ki presega 0,01 vlaken na cm³.“;

- (6) v členu 11 se prvi pododstavek nadomesti z naslednjim:

„Pred začetkom rušenja ali vzdrževalnih del delodajalec sprejme vse potrebne ukrepe za ugotavljanje, kateri materiali verjetno vsebujejo azbest, tako, da pridobi podatke od lastnikov prostorov in drugih virov informacij, vključno z ustreznimi evidencami, kjer je to primerno.“;

(7) v členu 19 se odstavek 2 nadomesti z naslednjim:

„Delodajalec vnese podatke o delavcih, ki sodelujejo pri dejavnostih iz člena 3(1), v evidenco. Te informacije vsebujejo vrsto in trajanje dejavnosti ter stopnjo izpostavljenosti. Zdravnik in/ali organ, ki je odgovoren za zdravstveni nadzor, imata dostop do te evidence. Vsak delavec ima dostop do podatkov iz evidence, ki se nanašajo nanj osebno. Delavci in/ali njihovi predstavniki imajo dostop do anonimnih skupinskih podatkov v evidenci.“.

Člen 2

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje [*UL: vstaviti datum dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive*]. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.
- 1a Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s členom 1, točka 4, te direktive, najpozneje [*UL: vstaviti datum sedem let po datumu začetka veljavnosti te direktive*]. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov. Preden države članice v skladu s tem odstavkom uveljavijo zakone in druge predpise, opravijo štetje vlaken, če je le možno s fazno kontrastno mikroskopijo (PCM), v skladu s priporočeno metodo Svetovne zdravstvene organizacije iz leta 1997 ali katero koli drugo metodo, ki daje enakovredne rezultate.

Države članice se v sprejetih predpisih iz odstavkov 1 in 1a sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.
2. Države članice Komisiji sporočijo besedila temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 3

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 4

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
predsednica

Za Svet
predsednik/predsednica
